

Bilag 7

Revisionsudvalgets kompetence i forhold til selvstyrejede aktieselskaber

Op gennem 90'erne blev en række offentligt ejede virksomheder omdannet til aktieselskaber. Dette medførte, at det daværende Landstings indsigt i Hjemmestyrets værdier blev reduceret betragteligt, idet der på daværende tidspunkt ikke fandtes en hjemmel til, at Landstinget kunne kræve oplysninger om andet end Landskassens regnskab og de nettostyrede virksomheder. De Hjemmestyrede aktieselskaber var således ikke undergivet Landstingets kontrol. Det daværende Revisionsudvalg fremsatte på den baggrund et forslag om at skabe en klar hjemmel til at Landstinget (Revisionsudvalget) kan indhente de samme informationer om selskaberne som Naalakkersuisut.

På grundlag af landstingslov om landsstyremedlemmers ansvarlighed påhviler der Naalakkersuisut en pligt til at varetage Selvstyrets aktionærinteresser, forsvarligt. Denne pligt har karakter af et tilsynsansvar; en forpligtelse til at følge den overordnede økonomiske udvikling i selskabet og til - inden for de gældende retlige rammer, herunder aktieselskabsloven - at gribe ind over for en økonomisk udvikling, som truer Selvstyrets midler i selskabet.

Tilsynskravet gør sig måske gældende med særlig styrke i mindre samfund med begrænset konkurrence, hvor markeds kræfterne ikke i samme grad som i større samfund giver et stats- eller Selvstyrejet aktieselskab incitament til at optimere sin drift og tage skyldige økonomiske hensyn. Dette gælder ikke mindst, hvor mulighederne for at afbøde et dårligt driftsresultat gennem opnåelse af offentlige tilskud eller kapitalindskud er til stede.

En ansvarlig forvaltning af Selvstyrets værdier fordrer derfor, at Naalakkersuisut påtager sig en aktiv aktionærrolle, d.v.s. fører et effektivt tilsyn med de Selvstyrejede selskaber og aktivt benytter mulighederne for indgriben, hvis de Selvstyrejede værdier i selskabet trues.

Aktieselskabsloven giver en aktionær en række forskellige muligheder for at reagere overfor selskabet. Som varetager af Selvstyrets aktionærinteresser vil Naalakkersuisut f.eks (under forudsætning af, at Selvstyret har bestemmende indflydelse) på generalforsamlingen kunne beslutte at afsætte bestyrelsen eller dele heraf.

Naalakkersuisut vil endvidere (stadig under forudsætning af, at Selvstyret har bestemmende indflydelse) på generalforsamlingen kunne gribe ind i ethvert konkret sagsforhold i selskabet og give bestyrelsen konkrete anvisninger og direktiver derom. Af generalklausulen i aktieselskabslovens § 63 følger dog den begrænsning, at bestyrelsen ikke må disponere på en sådan måde, at dispositionen er åbenbart egnet til at skaffe visse aktionærer eller andre en utilbørlig fordel på andre aktionærers eller selskabets bekostning, eller efterkomme generalforsamlingsbeslutninger, som strider mod aktieselskabsloven eller selskabets vedtægter.

Endvidere bør indgrebene i selskabet ikke have en sådan intensitet og hyppighed, at generalforsamlingen (dvs. Selvstyret) herved kan siges at have overtaget ledelsen af selskabet, idet ledelsen i henhold til aktieselskabsloven tilkommer bestyrelse og direktion.

Kravet om en aktiv varetagelse af aktionærrollen indebærer således som udgangspunkt ikke, at Naalakkersuisut skal øve indflydelse på aktieselskabets drift på detailplan. Omdannelsen til aktieselskabsform blev jo netop valgt med henblik på at sikre, at de pågældende selskaber styres erhvervsmæssigt og ikke politisk. Det daværende Landsting gav sin tilslutning hertil i erkendelse af, at erhvervslivets aktører må antages at have bedre forudsætninger for at drive en erhvervsvirksomhed end folkevalgte politikere.

Den aktive aktionærrolle indebærer derimod, at Naalakkersuisut lægger rammerne for driften og udøver tilsyn med resultaterne heraf (d.v.s. løbende vurderer selskabets drift og reagerer, hvis der er tegn på, at selskabet ikke drives forretningsmæssigt optimalt), på samme måde som et moderselskab vil gøre i forhold til sit datterselskab.

I parlamentarisk sammenhæng fordrer en ansvarlig forvaltning af Selvstyrets værdier samtidig, at Inatsisartut er opmærksom på Naalakkersuisuts udøvelse af aktionærrollen, og kan gøre et politisk ansvar gældende, hvis denne ikke udøves på tilfredsstillende vis.

Tilvejebringelse af oplysninger

Inatsisartuts kontrol med Naalakkersuisuts varetagelse af Selvstyrets aktionærinteresser forudsætter, at Inatsisartut (Revisionsudvalget) har adgang til at tilvejebringe de samme oplysninger, som Naalakkersuisut. Kun hvis Inatsisartut (Revisionsudvalget) har adgang til de samme oplysninger som Naalakkersuisut, kan Inatsisartut bedømme, hvorvidt Naalakkersuisut i en given sammenhæng har ageret ansvarligt (d.v.s. udnyttet sine aktionærbeføjelser på en hensigtsmæssig måde). Naalakkersuisut må dog i denne forbindelse bedømmes på grundlag af de oplysninger, som Naalakkersuisut har (haft) mulighed for at fremskaffe - ikke blot på grundlag af de oplysninger, som Naalakkersuisut faktisk har indhentet.

Intet Naalakkersuisut bør kunne unddrage sig det retslige eller politiske ansvar for varetagelsen af Selvstyrets aktionærinteresser ved at holde sig i bevidst uvidenhed om eventuelle uhensigtsmæssigheder i et aktieselskab. Lovgivningen (Inatsisartutlov nr. 26 af 18. november 2010 om Inatsisartut og Naalakkersuisut, § 19) bygger derfor på det udgangspunkt, at Revisionsudvalget bør have fuld adgang til enhver oplysning, som Naalakkersuisut har adgang til at fremskaffe.

Revisionsudvalget har således adgang til, at pålægge Naalakkersuisut at søge nærmere bestemte oplysninger indhentet fra et aktieselskab, om fornødent ved at anvende de muligheder, som er hjemlet i aktieselskabsloven eller i selskabets vedtægter. Naalakkersuisut skal uden ophold stille de oplysninger, som Naalakkersuisut på udvalgets opfordring indhenter, til rådighed for udvalget.

I delvist Selvstyreejede aktieselskaber er Naalakkersuisuts adgang til informationer om selskabet begrænset til oplysninger, som en aktionær i medfør af aktieselskabslovens bestemmelser kan

indhente i forbindelse med afholdelse af generalforsamling, herunder også ekstraordinær generalforsamling i selskabet.

Formelt sætter aktieselskabsloven samme begrænsninger i forhold til aktieselskaber, hvor Grønlands Selvstyre er eneaktionær, hvilket vil sige, at Naalakkersuisut er henvist til at søge oplysninger i forbindelse med afholdelsen af generalforsamling i selskabet.

Reelt er der imidlertid i princippet næppe grænser for en eneaktionærs muligheder for at opnå oplysninger. Adgangen til nærmere bestemte oplysninger vil således kunne indskrives i selskabets vedtægter, ligesom Selvstyret som eneaktionær vil kunne sikre sig oplysningerne ved beslutning på en ordinær eller ekstraordinær generalforsamling¹.

Endvidere antages det, at bestyrelsen i et 100 % selvstyrejet aktieselskab (såvel som det enkelte medlem af bestyrelsen) som udgangspunkt er berettiget til at videregive oplysninger til Naalakkersuisut, uanset om adgangen til de pågældende oplysninger er indskrevet i selskabets vedtægter¹.

Viser en bestyrelse sig ikke villig hertil, har eneaktionæren mulighed for at indkalde til ekstraordinær generalforsamling med henblik på udskiftning af den modvillige bestyrelse eller dele heraf. I praksis må bestyrelsen for et 100 % selvstyrejet aktieselskab derfor forventes at reagere i mødekommende overfor anmodninger fra Naalakkersuisut om oplysninger, selv om adgangen til de pågældende oplysninger ikke er indskrevet i selskabets vedtægter.

Naalakkersuisut forventes derudover at tilsikre, at vedtægterne for de aktieselskaber, som er 100 % selvstyrejede, ikke er til hinder for, at Revisionsudvalget gennem Naalakkersuisut kan indhente oplysninger vedrørende de pågældende selskaber.

Eventuelt vil der i vedtægterne for 100 % selvstyrejede aktieselskaber kunne sikres Naalakkersuisut - og derigennem Landstingets Revisionsudvalg - adgang til oplysninger, uden at afholdelse af en generalforsamling er fornøden.

Selskabets ønske om fortrolighed

Et aktieselskab har en legitim interesse i at undgå, at følsomme oplysninger af betydning for selskabets konkurrencemæssige situation spredes. Denne interesse er tilgodeset ved, at udvalget – og de hertil knyttede embedsmænd – er pålagt tavshedspligt i forhold til oplysninger vedrørende selvstyrejede selskaber. Denne tavshedspligt er sanktioneret gennem kriminallovens bestemmelser.

Udvalget kan dog, hvis udvalget finder det påkrævet, orientere Inatsisartut om forhold, som vedrører Selvstyrets aktionærinteresser. Dette sker ved afgivelse af en særskilt betænkning, som –

---

¹ Der henvises herved til Finansministeriets, Justitsministeriets, Statsministeriets, Trafikministeriets samt Økonomi- og Erhvervsministeriets redegørelse vedrørende statslige aktieselskaber, afgivet september 2003.

hvis betænkningen indeholder fortrolige oplysninger – behandles for lukkede døre. Dermed udstrækkes tavshedspligten til at omfatte enhver deltager under det lukkede møde. Videregivelse eller udnyttelse af fortrolige oplysninger, som er modtaget under et lukket møde, er således sanktioneret gennem kriminalloven på samme måde, som fortrolige oplysninger modtaget som led i Revisionsudvalgets arbejde.

Revisionsudvalgets tavshedspligt vedrørende sådanne oplysninger er absolut, i modsætning til tavshedspligten i henhold til § 13 i Inatsisartuts Forretningsorden. Revisionsudvalget kan således ikke, som i henhold til Forretningsordenens § 13, stk. 2, træffe beslutning om, at meddelelser i nærmere bestemt omfang kan tilgå offentligheden.

Tavshedspligten indebærer endvidere, at et udvalgsmedlem ikke kan videregive de fortrolige oplysninger til sin partigruppe, men må indskrænke sig til eventuelt at orientere om sagens principielle problemstillinger i generel eller anonymiseret form.

Hvis Revisionsudvalget imidlertid finder det påkrævet at orientere Inatsisartut om forhold, som vedrører Grønlands Selvstyres aktionærinteresser, afgiver udvalget en særskilt betænkning, der - hvis betænkningen indeholder fortrolige oplysninger - behandles for lukkede døre.

En betænkning, som behandles for lukkede døre, vil kun blive omdelt til Inatsisartuts medlemmer, samt til Naalakkersuisut. Betænkningen vil således ikke være offentligt tilgængelig. Såfremt Naalakkersuisut afgiver svarnotat, vil dette kun blive omdelt til Inatsisartuts medlemmer, og vil således heller ikke være offentligt tilgængeligt.